

Letnik IV.

Št. 50.

Ilustrirani Glasnik

Letno stane 12 K (ena številka 30 vln.), za Nemčijo 14 K, za druge države in Ameriko 16 K. — Slike in dopisi se pošiljajo uredništvu „Ilustr. Glasnika“ v Ljubljani (Katol. Tiskarna), naročilna, reklamacije in inserati na upravištvu.

Izhaja ob četrtnih

15. avgusta 1918

Švicarski častnik opazuje z daljnogledom točko francosko-nemške fronte.

Prizori z italijanskega bojišča ☉ Angleški ujetniki ☉ V vojaškem domu ☉ Oltar s Sv. Gabrijela ☉ Indijski ujetniki v taboru ☉ Velikanski stolp na ameriški ladji ☉ Razdejani Ypern ☉ Prizora izpred Pariza ☉ Most čez veliko reko Dnjepr v Rusiji

Patria!

Povest
iz irske junaške dobe.

Spisal Henrik Federer; poslovenil Franc Poljanec.

(Dalje.)

Nekaj časa so bili vsi, ki so bili v ladji, zavzeti nad to podobo, ki se zdi tuju tako neutolažljivo dolgočasna, Ircu pa kot nesmrtna pravljica.

»O, kako si vendar lepa, domovina,« je zaklical Daniel, »in kako nema in potrpežljiva! O Bog, kako potrpežljiva!« — Obe roki je razpel proti bregu, kot da hoče to, ob večno valujočem morju tako tiho sedečo deželo iz njene otrpelosti vzdriniti.

»Če človek tebe, Dan, posluša,« je dejal predvesljač Lesby Cor, »pije čisto močno vino. Ali ni res? — In kesneje bolj ostro vidi. Kako drugače je pri Emmetu. — Bog ga blagoslovi! — Toda kadar on govori, je kot divji, neugnani mošt, ki čez vse čaše vre, užiga in vpijanjuje. In vendar je Emmet tako sijajen človek, da bi ne hotel nikdar Boga prositi, naj bi ga drugačnega naredil.«

Preko Danovega suhega, koščenege, rujavega, južnega obraza je šinila senca. »Slavite ga le!« je počasi dejal, »toda nikar slepo za njim ne hodite! Vaši junaki mi niso vseč. V morje me vrzite, če vas žali, toda povedati vam moram: Ta Emmet se mi zdi preveč ujeda, ta Tom pa preveč drozeg, kakor da bi vam mogla oljčno vejico v krempljih prinesiti. Enega mora človek ljubiti, to je res; drugega občudovati, to je tudi res. Toda, da bi vas vodil, moje ljube irske lastavice, da bi vam dobra gnezda spletal in vam domačo udobnost notri zasajal, za to je orel predivji, drozeg prekrotek. Priti mora tič, domač kot čaplja in drzen kot sokol in priden kot čížek in pobožen kot škerjanec. Joj, takih tičev ni!« »Toda« — Dan se je zasmel — »zato tudi nismo tiči, ampak ljudje« in ob pravi uri nam bo Bog že pravega načelnika obudil.«

donu nikakor ne smejo iti mimo njegovih oken, ampak da se morajo oglasiti in mu vse povedati, kar se doma hudega godi, da more to v vse časnike natrositi in tožiti in Evropi vest vzbuditi. In vsakemu posamezniku je položil roke na kolena in obljubil, da bo ustanovil v Londonu pomožno

Opisoval je svojo mladost v Kerryju, domačo reko Shannon in cerkvene praznike v starih vaseh, plese kmetic v coklah in glasni dan sv. Patrika in pisano pustno procesijo in praznično obiranje češpelj in sredopostne kresove. In ko je slednjč zapel starodavno pastirsko pesem:

Bobneči ogenj na italijanske postojanke v gorskih višinah.

blagajno za Irsko in jih je rotill, naj nikoli nikar kaj važnega ne podvzemajo, preden tega ne vedo Irci na Angleškem in predvsem staroste doma, tako, da si morejo

»Pastirji, molzači, veste li to,
da nam je najbližje sinje nebo!« —

in so vsi poprijeli, on je pa vseh sedem mogočno veselo preglasoval: tedaj sta bila oba Corbeta in Brown in Lesby Cor in drugi prepričani, da je ta mož tisti sokol in čaplja in čížek in škerjanec — vodja irskih lastavic.

Stemnilo se je. Svetilke na »Marti« so trepetale vedno bliže skoz vlažne hlapove. Pristali so, objeli izbornega človeka, ki je iz svoje prej tako neprijateljene, krhke nravi zdaj v zadnjih urah take velike iskre ukresal, da so se vsi ob njih ogreli. Nato so se peljali sedmeri z velikim, slovesnim premislekom za bodočnost proti mestu nazaj.

9.

Ko so izstopili iz čolna, je zadel Lesby Cor na nekaj steklenega.

»Pri svetem Patriku, čudež se je zgodil,« je zavpil očividno začuden. »Sedem Ircev je vzelo seboj na vožnjo tri steklenice sherryja,¹ pa so jih neodprte domov pripeljali!«

»Pustite jih čolnarju!« je zavpil eden, »pa bo čudež popoln.«

»Ne,« je dejal okorni Brown in jih zavil pod plašč. »Mi hočemo Irsko vsaj nocoj rešiti ene izmed stotisoč pijanosti; pojdite!«

»In jih Angležu naprtiti!« je eden naprej snoval.

»Pojdite!« je kričal starši Corbet, »nekaj vem! Za menoj!«

Šel je pred njimi za stolp kolegija, kjer je ležala ječa za najdebelejšimi zidovi.

¹ Izgovori: šerija; sherry je belo špansko vino iz Xeresa.

Avstrijske čete jurišajo italijanske postojanke.

O, kako lep in velik je bil ob takih besedah! Nato je pa pripovedoval o advokatski pisarni, ki si jo urejuje v Londonu, kako da namerava iz nje napraviti irsko trdnjavo sredi Londona, kako da v Lon-

potem v stiski roke čez morje podati in si medsebojno pomagati.

Obljubili so mu vsi v žareči sapi.

Tedaj se je pa ta čudoviti mož popolnoma otajal in je postal mehak kot otrok.

Tam so se razpostavili v senci in O'Nelly, tenorist, je vprašal:

»Kakšno pesem zapojemo Emmetu?«

»Našo želonarsko!« je zavpil Lesby.

»Ne,« so prosili ostali. »Pri tej bi Dan gotovo ne pomagal.«

»Bog varuj kralja!« je predlagal mlajši Corbet.

»Ne,« se je zopet glasilo, »tu bi pa Roby ne pomagal.«

»Veste, kaj,« je dejal O' Nelly slovesno, »Z nebes se, Bog, nizzdol ozri!«

»To, da, to!«

In skoz meglo in vlažno, sanjavo zimsko dublinsko noč se je zdaj razlegla pesem, bolj pobožna, kot se je kdaj slišala v katerikoli irski cerkvi.

Že pri prvi kitici so se izza stare stavbe pokazali angleški vojaki-stražniki. Hoteli so mir zapovedati in uporni narodič razgnati. Tedaj so pa zapazili, da je bila cerkvena pesem, ki se je pela v Westminster² in v škofijski katedrali v Dublinu, pred kraljem in kanclerjem. Ali se sme to prepovedovati? Pustili so sablje za pasom, stopili nekoliko nazaj in poslušali, in Kensens, najmlajši izmed gardistov, čigar mati je bila Irka in ga je s takimi pesmimi vzgojila, jo je tiho brenčal.

Toda ko so kitico izpeli, je častnik Ralf Freesh močno namignil z mečem: dovolj! Da se dobro ve, da ne prepevajo velikemu Bogu v višavi, ampak svojemu malemu bogu tu doli v nižavi.

Tedaj pa mu je pomolil Brown blestečo rumeno steklenico sherryja pod nos in kratkomalo dejal: »To za drugo kitico!« —

Pod drevesi se je zopet začelo lepo triglasno:

Ima angelov veliko raj,
nam enega za gosta daj,
ime pa »mir« naj bo mu!

Nato so prešli k tretji kitici. Toda zdaj je pritekel narednik in po naročilu

Naša straža v dolini reke Brente na Italijanskem.

častnikovem zapovedal, da morajo zdaj pa vendarle nehati. Saj so lepo napravili.

² Mestni okraj v zahodnem delu Londona, slaven zlasti po svoji stari westminsterski opatiji in cerkvi.

Emmet da bo zadovoljen in tudi sir Ralf Freesh da se vljudno zahvaljuje.

Tu mu je poštenjak Brown s suhim izrazom ponudil drugo steklenico in dejal:

»To za prihodnjo kitico!« —

Zopet se je vzpenjala slovesna cerkvena pesem sladko in sveto ob starih

križem Kristus, glej, medli!« — so še enkrat zapeli s čudovito prisrčnostjo.

Robert je spal na pláhuti in poleg njega je ležala debela, mala, grda, toda tako ljuba nemirna butičica Harryjeva, ki se je bila globoko pod roko zarila; oči je imela odprte in je na pol sanjala na pol

Vojni ujetniki ententinih armad.

drevesih in zidovih nakvišku. Tedaj je pa priskočil prostak iz stražnega zbora in zapovedal: Zdaj da morajo pa na vsak način oditi! Nobene cerkvene pesmi da se ne poje več nego tri kitice.

bledla v tem mrazu in tihoti. Štel je globoko, krepko dihanje svojega oboževanega gospoda.

»En — dva — tri — štiri —, en — dva — tri — štiri! kot pesem, zares!«

»En — dva — tri — štiri —! kot vojaški korak v lepem ritmu, — ne, kot generalski korak tam spredaj na fronti, proti sovražniku, nasproti miru, prestolu!«

»En — dva — tri — štiri! — kot umerjeni znaki pozavn na dan kronanja, — zmağa — zmağa — zmağa — zmağa!«

»Čuj, čuj! Odkod prihaja to? od zgoraj, od zdolaj, — pesem! O Bog, že prihajajo, so že tu! — Roby, tvoji možje, tvoje ljudstvo. — Kralj, zbudi se, zbudi!«

In Harry je tresel Roberta z veliko slovesno važnostjo in mu na uho klical: »Hura, kralj, ali slišiš? So že tu!«

»Norček!« — se mu Emmet zaspano smeja, »tebi se sanja.« — Toda že osupne. »Ali se mi morda sanja?« — Sede in poslušaj na zid, dočim Harry poklekne in roke sklene in moli.

»Z nebes se, Bog, nizzdol ozri!
Pod križem Kristus, glej, ječil!«

»Kristus, Kristus!« Šepeta Emmet zamišljen.

Petje zunaj obmolke. Da, to so bili njegovi prijatelji. O ti ljubi, dragi! Toda zakaj mu pojo tako zateglo sladko pesem? — Zgrozi se. Zopet se iz teme te grobnice dvigne nekaj velikega in svetlega in čudovito raste in razteza božje roke v neizmernost. Zopet mu je, kakor da ga hoče nekaj ljubega objeti in na srce pritisniti. Tedaj je pal nazaj na odejo, si zatisnil oči, se skregal in stisnil nazadnje pest in dejal poln srda: »Oh, kako bom mogel s takimi cerkvenimi pevci revolucijo začeti!«

(Dalje.)

»Saj tudi mi ne bomo četrte. Samo tri znamo na pamet: Toda prvo bomo še enkrat ponovili! Náte!« — In tretja zlatorumena sherryjeva butiljka se je preselila k vojaškemu krdelcu.

»Z nebes se, Bog, nizzdol ozri! Pod

Strast dvobojevanja.

Po francoskem oviru L. F.

1. Razvoj dvoboja.

Začetkoma je bil dvoboj neka sodba božja. Znanе so zgodbe o plemenitih vitezh, ki so se dvobojevali z zatiralci vdov in sirot. V teku let pa se je stvar izpremenila, dvoboj je postal predržno bahaštvo in pobalinstvo, postal je zločin, ki ga je štčitilo naziranje o časti. Po francoskih in po laških mestih je živel vse polno klativitezov, ki so bili za dobro plačo pripravljени umoriti v dvoboju osebo, ki je bila komu neljuba. Najboljše hiše po Francoskem so postale žrtve dvobojevalne razvade, najpoštenjši mož je lahko postal žrtev spretnega ubijalca.

2. Prav hudo se razpase na Francoskem.

Zato je nastopila vlada proti dvoboju. Leta 1602. je prepovedal kralj Henrik IV. (Burbonec 1589—1610) dvoboj pod smrtno kaznijo in zaplenitvijo premoženja. Leta 1607. je prepoved ponovil. Kralj je poudarjal v svoji prepovedi, da je padlo za časa njegove vlade 4000 plemičev v dvoboju — torej vsako leto krog 235 — za preproste ljudi dvoboja sploh ni bilo. Torej več nego jih je padlo tačas v marsikateri bitki. Zdi se pa, da ni koristila ne prepoved, ne pripomba.

Leta 1609. je kralj dovolil, da si sme užaljeni plemič iskati pravico do dvoboja. Ustanovil je sodni stol, ki so ga zasedali sami maršali in generali, ki so zadevo natančno proučili in razsodili, ali se sme užaljeni plemič dvobojevati. Kako radi so dovoljevali dvoboj ti gospodje, se vidi iz naslednje slike:

Slavni vojvoda Richelieu je bil nekaj let pred svojo smrtjo predsednik sodnega stola za presojevanje o dvobojevanju. Kralj je bil strogo naročil, da naj zabranjuje,

oziroma da naj sodni stol kaznuje sitne pretepače. A kljub tem so žvižgale kroglice vsak dan in so se križali meči. Saj so se bahali člani sodnega stola javno, da se jim zdi dvoboj upravičena potreba — sami so se bili že kdove kolikrat — kako naj prepovedujejo drugim?

3. Prva povest.

Zamazano lice.

Richelieu ni naravnost kršil kraljevega povelja. Znal je zaviti svoje besede tako, da si jih je tožitelj lahko razlagal po lastni volji.

Nekoč se je pogovarjal slavni sodni stol o širokih hlačah, ki jih uvajajo Angleži, ko je naznanil sluga gardista, t. j. častnika iz slavne francoske garde, v katero so sprejemali samo plemiče.

Vstopil je mladenič dvajsetih let, se priklonil in oddal svojo sabljo gospodu maršalu ob koncu mize. Priklonil se je in pritožil, da je dobil zaušnico od znanca, katerega je postavil na laž. Vprašal je, kaj naj naredi. Šlo je seveda za žensko.

»Vprašate,« se je začudil Richelieu, »oni vam je zamazal lice, pojdite torej in si madež izmijte.« — Mladenič se je veselo priklonil, Richelieu ga je ustavil. Odprl je omarico in vzel iz nje črno platno, urezal je krog in ga prilepil častniku na lice, ki je bilo udarjeno. Začudenemu častniku in tovarišem je pojasnil:

»Gospod, zaušnica je postala zdaj vidna vsemu svetu, madež vpije po krvi, ki ga bo izmila.«

»Grem, gospod!« — je kliknil mladenič vneto, sprejel je iz rok enega maršalov svojo sabljo in dirjal nestrpnost vun. Richelieu se je nasmehnil tovarišem:

»Kaj se vam zdi gospoda? Ni to primeren način, ki spominja užaljenega, da ne pozabi žalitve? — Vzrok pa, da sem prilepil mladeniču obličje, je bil spomin na dogodek, ki vam ga takoj povem... Po-

vest ne bo predolga, zakaj pri gospe vojvodinji pogrinjajo mizo. Poslušajte:

4. Druga, divja povest z žalostnim koncem.

a) Lepa bogata vdova.

Bilo je pred leti, ko sem opazoval lepo mlado vdovo. Gospa de Saint Ives je bila komaj osemnajst let, pa je že za-

Oltar, ki je stal v strelskih jarkih na gori sv. Gabrijela pri Gorici. Krog njega so padali in umirali naši možje in fantje. Sedaj je v župni zasilni kapeli v Solkanu, kjer se, ker so cerkve porušene, opravlja služba božja.

lovala po možu. Bilo je to, ko je živela moja prva žena in me je poslal kraljev ukaz v bastijo ker sem bival raje v živahnem salonu lepe vdove kakor v dolgočasnem budoarju moje žene. Zala vdova je imela vedno okrog sebe cel roj čistilcev in velika je bila njena zadrega, ker ni vedela, za koga naj se odloči; zadrega se je še povečala, ko sta se seznanila z njo dva gospoda iz Gascogne, vitez de Bligny in baron Gagnac.

b) Dva snubca.

Vitez ni imel sreče. Ni bil ne lep ne ljubezniv, ni se znal prilagoditi ženskam z onimi majhnimi uslužnostmi, ki nam pridobivajo njih srca, imel je pa milo oko, prijeten glas in lahko bi se kosal glede duha s vsakim gospodom de Fontenelle.

Baron je bil lepe postave, njegove črte so bile sicer nekam surove, toda govoril in smejal se je v enomer in bil je vaje žensk. Poleg tega je plesal dovršeno, je pesnikoval, je igral, se je bil dostikrat in je bil izboren borilec.

Vitez, mož poštenjak, je razodel zali vdovi resno, kaj ga boli in kaj upa — ona ga je milostno odslovila; baron ji je opisoval čuvstveno svojo veliko in globoko ljubezen — ki je veljala njenemu premoženju in gospa de Saint Ives se je odločila, da postane baronica Gagnac.

c) Poroka se pripravlja.

Kmalu so se začele vršiti priprave za poroko. Grad se je polnil s sorodniki in prijatelji in baron se je domislil v svoji prevzetnosti, da povabi tudi viteza, naprosil ga je celo za pričjo. Zdelo se mu je zabavno, da bo moral podpisati nesrečni tekmeč list, ki zagotavlja srečnemu baronu premoženje mlade vdove.

Vojaki v vojaškem domu si čas kratijo in hrepenenje po domu v glasbi topé.

V salonu so bili zbrani sorodniki obeh zaročencev. Vitez ni strpel, odšel je v drevored in je hodil tam, poln čuvstev, ki jih je hotel in moral skrivati svetu. Naslonil se je na deblo in premišljeval žensko slepoto. Nakrat je jezno vzkliknil. Od gradu je prihajal pojoč in po napevu se zibajoč baron Gagnac. Pel je jako navadno pesmico, v kateri prisega zaljubljenec, da ne bi dal svojega dekleta, tudi če mu bi kralj zanjo mesto Pariz ponudil.

d) Prepír se začne.

Viteza je pogrelo, sovraštvo in užaljeno samoljubje je vzklopelo, stopil je k baronu in zavpil: »Vi se lažete!« in zapel mu je v zasmeh, da bi gotovo dal ljubljenega dekleta za mesto Pariz.

Baron je zavzet vanj gledal. Nikdar si ni mislil, da bi iskal tihi vitez prepíra. Začudeno ga je vprašal:

»Kaj vendar s tem hočete?«

»Povedati vam hočem, da ste lažnivec! Vam ni za gospo, vam je samo za njen denar. Vi jo boste onesrečili in jaz — jaz vam prepovedujem se z njo poročiti!«

Baron je pa zeval: »Kaj?! Vi meni?!«

»Da, jaz vam!« je besnel sicer tako mirni vitez. »Vi se ne boste poročili z gospo de Saint Ives. Vam se je poljubilo, da ste izgubili po beznicah svoje zdravje in svoj denar, jaz vam prepovedujem, da bi prevarili gospo v korist vaših ljubíc in upnikov.«

e) Dvoboj.

Baron je skočil in udaril viteza s pestjo v obraz. Udarjeni je hladno vprašal:

»Vaše orožje?«

»Vi imate sabljo, jaz tudi.«

»Kdaj?!« je vprašal vitez; baron je vpil:

»Kar na mestu!«

»Na uslugo sem vam. Dovolite mi le, da grem za hip v družinsko sobo, tam imam nujen opravek.«

Ko se je vitez vrnil, se je baron glasno zasmel: vitez je imel na licu črn oblič.

»Kaj pa naj to pomeni, gospod vitez?«

»To pomeni, da je umazala vaša roka moje lice in da ne odneham, dokler ne izpere madeža vaša kri.«

f) Zenin ranjen; poroka se preloži.

Pozdravila sta se in se udarila. Bil je krasen dvoboj, lahko mi verjamete. Baron se je bil s svojo znano spretnostjo, vitez z besnostjo, ki hoče rešiti ljubljeno bitje

nesreče. In tako se je zgodilo, da je ležal baron kmalu v travi, iz rane v prséh se je ulila kri. Vitez pa vzame škarje iz žepa in odstriže polovico onega črnega obliča, govoreč:

»Gospod baron, vidite kako izginja madež na mojem licu? Prej ali slej izgine popolnoma. Rotim vas, baron, poskušajte umreti vsled te rane, če pa ne umrjete, vas prosim, ozdravite kmalu. Ako umrjete — Bog z vami — ako ozdravite — na svidenje!«

konsko pogodbo, drugi dan se je pripravljala slovesna poroka.

Vitez de Bligny je bil pozabljen. Ves čas baronove bolezni se ni nikjer pokazal in tako je srečni ženin sodil, da se je vrnil domov.

Baron se je bil izprehajal po svojem salonu. Misli je, kako dobro je stvar izpeljal in se radostil svojega izpremenjenega položaja.

Zdaj bo šele začel živeti...

Zgoraj: Nemški gorski strojniški oddelek na pohodu.

Spodaj: Zabava indijskih vojakov v ujetniškem taboru.

Vitez je zdaj hitel po pomoč. Poroka se je odložila.

g) Vse gotovo za poroko.

V treh mesecih pa je baron ozdravel in nekega dne so podpisali v gradu za-

h) Rana še ni zaceljena, madež še ni izmit.

In točno tedaj so se odprla vrata in prikazal se je — vitez de Bligny. »Nisem dobro došel? — Obžalujem gospod — veste, da potrebuje huda bolezen naglega zdrav-

ljenja. Vaša rana je zaceljena, moja pa še krvavi. Pojdiva!»

»Ali za vraga vitez — danes se poročim.«

»Ravno zato. Jaz ne maram, da bi se vzbudila vaša soproga kot vdova.«

Po daljšem prerekanju se je baron udal. Odločila sta se za pištole in odpeljala sta se v Vincenneski gozd. Baron je hotel dvoboj brez prič, ker ni maral, da bi ne-

dobro merite — meni je vseeno, če ga opere vaša ali moja kri.«

Kočijaž je dal drugo znamenje.

Krogli sta prerezali sikaje kratko razdaljo — baron in vitez sta padla na obraz, oba umirajoča...

Kočijaž je spravil viteza k zavesti. Dvignil je razmesarjeno glavo in poklical barona. Nihče mu ni odgovoril. Tedaj se je vlekel umirajoči do trupla svojega protivnika, pogledal ga je s krvavimi očmi, z izrazom sovraštva in mrmral: »Mrtev — madež zaušnice je izpran!« (Dalje.)

Dobrota Leona Pravice.

Okrajni sodnik Leon Pravica se je bil napotil med svoje hribovske kmete. Služba — to je nekaj strašnega! Toda Leon Pravica se rad žrtvuje, samo da izpolni dolžnost, ki je poglavitna reč na svetu... In je počasi šel po ravni cesti, še zmerneje po klancih, mnogo se ustavljal, globoko dihal ter se izvrstno potil. V eni roki je vrtel okovano palico-gorjanko, s klobukom v levici si je pa pridno pahljal od službene poti razgredo lice. Gospodu se ni baš nikamor mudilo. Po vaseh, kjer je bila kaka spodobnejša krčma, je velel prinesiti po pol litrčka. Toda je treba vedeti, zakaj! - Vestnost Leona Pravice namreč zahteva, da ohranja stik s preprostim ljudstvom, da se takorekoč na licu mesta prepričava o preobilnih ljudskih potrebah... Pa se je malce pome-nil s priletnimi kmeti, ki so se ponižno odkrivali pred njim ter se

praskali za ušesi. Pa je tuptat poklical za kakšno plašljivko: »Hejc, lej jo no kozo!« Pri taki priliki se je gospod Leon Pravica široko razkoračil, plosknil z dlanjo ob dlan ter se velikodušno smejal, dokler ni dvonoga koza izginila za kakšnim vogalom. Dobro in pravično se mu je zdelo, da se takorekoč ves svet zanima zanj. Hm, kako neuko je še to kmetstvo ljudstvo! Nič kulturnih idej ni v njem. O naj ga le gledajo, njega, ki ni zgolj materija, ampak je študiral jus na dunajski univerzi in ima idej na izbero! Kajpada, kajpada... In mimogrede povedano: zadovoljen je bil tudi s cvičkom, ki mu je prijetno plal v glavo kakor vesela, topla misel. Hejc, lej no, kako lep dan se je naredil! Nič napačno vino, to vinčee — nak...

Tako se je zgodilo, da je prispel Leon Pravica, ne da bi vedel, kdaj in kako, na štefinjevce. Ko je doznal, da je takorekoč, oziroma pravzaprav na štefinjevcih, je bil vesel tega spoznanja; odpel je telovnik ter razkrečil prste na svoji prijazno beli srajčici. Nato se je razgledal po okolici, motreč bližnjo vas.

»Dober dan!« je ljudomilo pomahal stari v rdeče zakrpani jopi, ki je čepela kraj ceste in plela pšenico.

»Bog daj!« je sedla začudena ženska.

»Kaj bo to? Rž, kaj?«

»Oh, dež, dež, kar zmerom nam nagaja!« je dejala ona.

»In Pilatuž in Hovdrež,« je poonegavil gospod s povzdignjenim glasom, »se še zmerom petelinčita?«

»Oh, pa kako!« je zastokala ženska in nadaljevala šepetajoč: »Kar naprej se hočeta. Oh, vse vasi se že zgledujejo! Kaj pravijo, gospod, kaj bo? Zavoljo tiste nesrečne zemlje — pa že kličeta žolnirje in bosta dvignila celo pravdo.«

»Pa kako kažejo kamni?«

»Kamni kažejo za Pilatuža, a žolnirji pravijo, da gre pravica Hovdrežu. Kako bo imel ta pravico, če pa izpodkopava zemljo s Pilatuževe njive! Vejo, gospod, pa brez zamere, če smem vprašati: saj so morda tudi oni izučeni za žolnirja? ...«

»Jaz sem sodnik!«

»Jej,« je utihnila ženska.

»Sodnik!« je resno in pomembno ponovil Leon Pravica. A je bil usmiljen, nena-puhjen človek, zato je pristavil: »Mati, pa Boštjan še toči?«

»Ojaa!«

Nato se je gospod nemudoma nameril v vas. Boštjan je imel še črnine in gospod sodnik jo je izjemoma naročil dvakrat po pol litrčka. Trebalo je namreč še silno veliko prerazičnih informacij, stika z ljudstvom itd.

Ko se je pa jelo večeriti in je bil gospod pri najboljši volji, je dal poklicati predse Hovdreža in Pilatuža. Iz zardelih, veselih oči mu je gledalo navdušenje, milost in ljubezen, nasledki temeljitih informacij... In jima je rekel, kakor pravi prijatelj prijatelju:

»Ljubita se med seboj!« In je resen postavil prazno kupico k prazni steklenici.

A moža, kakor da nista umela njegove dobrote. O to neuko ljudstvo! Sedela sta za pečjo ter si kazala hrbet in nič ju ni ganil njegov izkušeni nasvet.

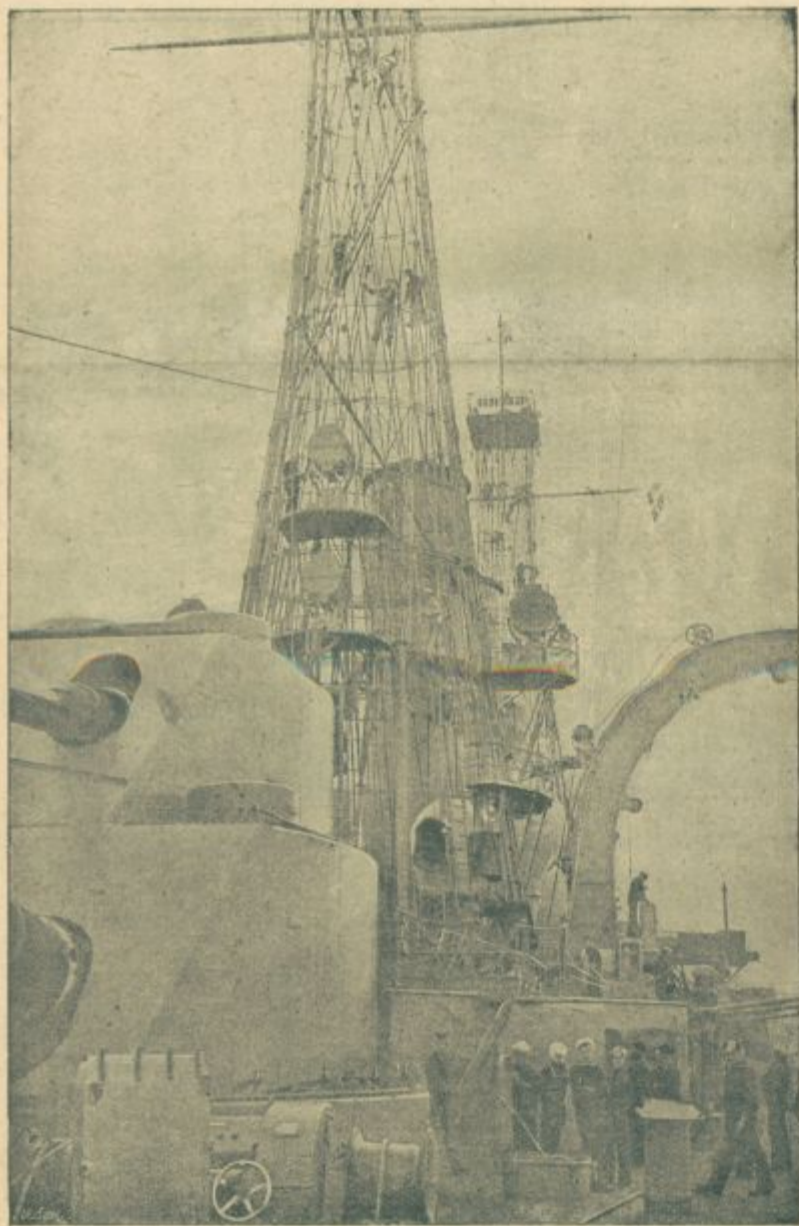
Nato je vstal in velel, naj mu pokažeta svoje njive in mejo med njimi, in naj mu razložita od kraja do konca, kar jima leži na srcu, kar pa on že vse ve, ker je sodnik.

Dva — vojaka.

Ter so molče šli: spredaj spoštovanja vredni Leon Pravica, za njim Hovdrež in Pilatuž, daleč vsaksebi, uboga in v nejasnih skrbeh. Gospod je premišljal medpotem: »Dobra je bila ta starina in napak bi storil, če ne naročim še pol litrčka.« Kmeta sta se pa ozirala nanj, tolažeč se z mislijo: »Saj so videti dobrosrčen, pravičen gospod!« Ko so prišli do njiv in pogledali mejnike, je izpregovoril sodnik:

»Krivica je prepovedana reč. Zatorej vaju vprašam: čigava je ta lepa, rodovitna zemljica in čigava je pravica?«

Opazovalni stolpi ameriške oklopnice »Rhode Island«.

vesta kaj izvedela o njegovi poti in ker je bil prepričan, da zmagata to pot on.

i) Druga polovica madeža se opere.

Ko sta se ustavila in odbrala prostor, je rekel baron: »Na petnajst korakov, vitez!«

»Blíže, baron!« — »Ali me hočete umoriti?« — »Ubiti vas hočem!«

»Oh« — se je nasmehnil baron, »ravno tako željo imam tudi jaz, gospod! — Kaj naj sporočim vašemu očetu, če vas ubijem?«

»Da naj vas preganja noč in dan, da naj me maščuje. In vi, kaj naj sporočim gospe de Ives?«

»Mislim, premišlujem in se vam zahvaljujem za pozornost. Povejte ji, da jo prosim, naj me pozabi, če ji je to mogoče. In naj se poroči z vami — potem bom maščevan.«

Kočijaž je dal znamenje. Vitez je dvignil pištolo in kliknil:

»Baron, jaz merim na srce.«

»Lep cilj, vitez — jaz pa merim na ta pusti oblič, ki ne krasi vašega lica.« »Le

»Moja!« je odgovoril Hovdrež.

»Lažeš, moja!« je zakričal Pilatuž.

»To ne gre vkup,« se je začudil Leon Pravica. Pomahal je s palico in kmeta sta se umirila. »Jaz, c. kr. sodnik, predlagam, da vso reč bratovsko razdelita. Z menoj govori paragraf. In paragraf je naša najvišja postava. Prijatelj, bojšta se paragrafa! Ti, Hovdrež, praviš, da je pravica tvoja —«

»Moja!« se je oglasil Pilatuž.

»Naj bo!« je razsodil sodnik. »In po tvojem prepričanju, Pilatuž, naj bi bila zemlja tvoja?«

»Nak, moja!« je protestiral Hovdrež.

»Naj bo!«

»Gospod!« sta kmeta zaupljivo gledala vanj.

A gospod je nenadoma sodbo zaključil.

»Basta! Stvar je torej opravljena in rešena. Pomnita pa, da je ni sile čez paragraf, da je sleherna krivica prepovedana reč in da je cel svet postavljen na zapoved: »Ljubite se med seboj!« **Ljubezen** — to je poglavitna reč — ljubezen . . .«

Leon Pravica se je navdušil od lastnih besed, lice se mu je smejalo in smejal se mu je glas od same ljubezni. Tako se je zgodilo, da je njegova velika prijaznost zmeščala srce pravdarja Pilatuža. In je pristopil ter sta šla malo vstran, da bi ju ne opazil radonjalica Hovdrež . . .

»Gospod, naj ne zamerijo, če nisem dobro razumel! Čigava je torej pravzaprav pravica in zemlja?«

»Tvoja, kakor sem rekel!« je potolažil gospod.

»Hvala, gospod,« se je razveselil kmet.

»Vejo, gospod, in pol mernika fiziola bi imel še odveč. Lanski ribničar, fiziček, da ga je škoda pojesti . . .«

»Prav, prav! Kar pripelji!«

Par minut pozneje se je pa zgodilo, da se je gospodu sodniku odvezal čevelj in da se je pravdar Hovdrež domislil: »Nož sem izgubil!« Tako je pristopil Hovdrež h gospodu ter sta šla malo vstran, da bi ju ne slišal nadležni Pilatuž.

»Naj ne zamerijo, če imam tako slaba ušesa! Gospod, kako ste rekli, čigava je pravica in zemlja? Slabo slišim, vejo . . .«

»Tvoja, kakopak!« je potrdil sodnik.

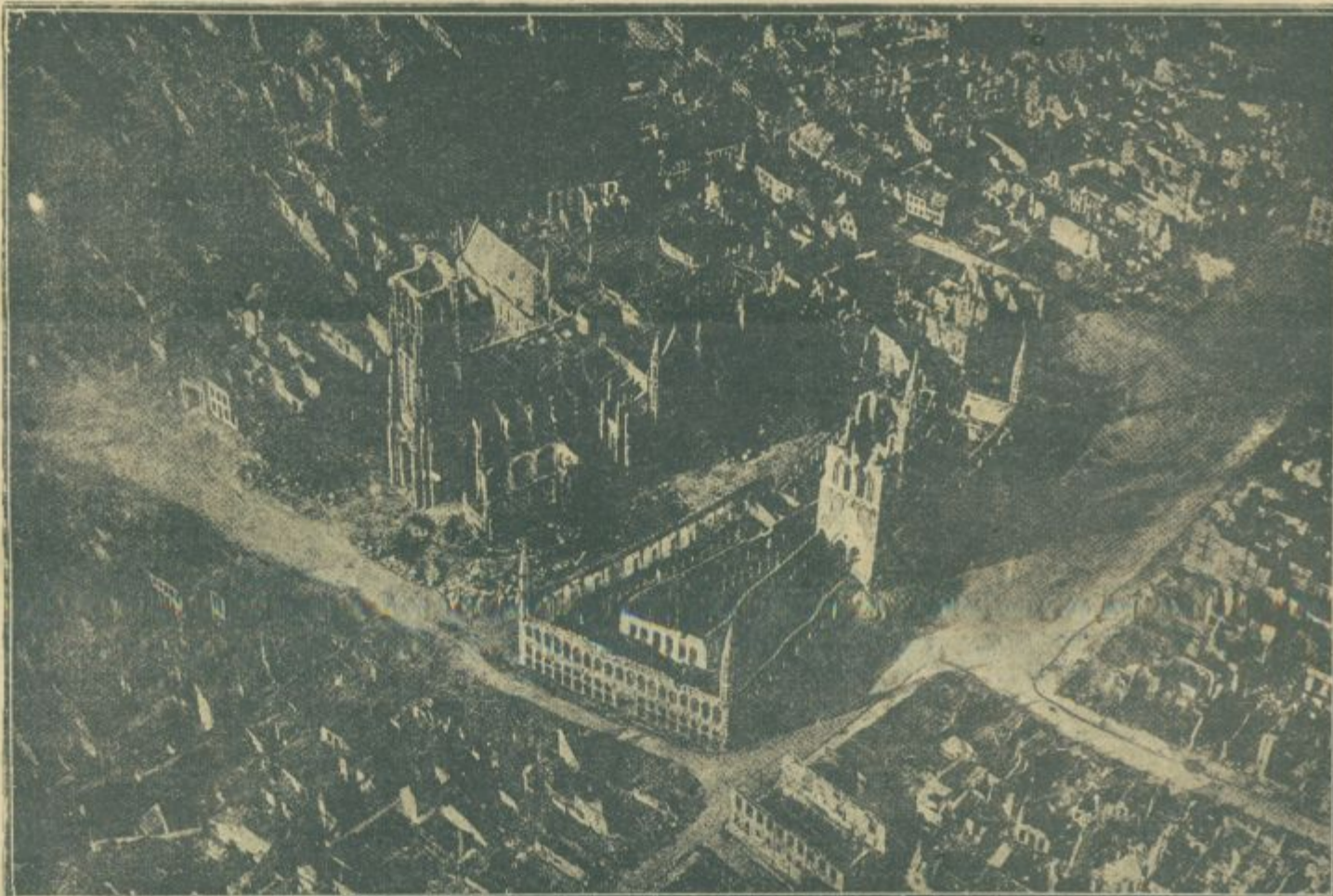
»Aha!« se je oddahnil Hovdrež. »Vejo, slabo slišim in . . . in sem že zadnjič rekel deklini, da bi Vam nesla oné, tisto pšenico . . .«

»Prav, prav, naj le kar prinese! In radi pravde — kar nič strahu!« —

Ko so pa bili vsi trije skupaj, je iznova menil gospod s sila prisrčnim glasom: »Ljubezen, to je poglavitna reč. Ljubimo se, prijatelji!«

Kmeta sta se preudano poslovila ter od-

gotovo najbolj zadovoljen. Pa je treba vedeti, zakaj! Prvič: on se ne praska za ušesi, kakor ti zahrbtni kmetje, marveč on je pošten, kulturni človek. Drugič, in to je poglavitno: Leon Pravica je pravkar izpolnil požrtvovalno službeno dolžnost. Kajpada, kajpada! Hejc, kmalu bi bil pozabil na črnino! In ker ni maral delati krivice svojemu prazničnemu razpoloženju, se je vrnil k prijatelju Boštjanu, da se pri vinu informira še o par

Zgoraj: Pogled z letala na razvaline popolnoma opustošenega mesta Yperna v Belgiji.
Spodaj: Prizora v okolici Pariza po obstreljevanju z nemškim dalekonosnim topom.

šla, vsak zase. Praskala sta se za ušesi in cmokala z ustnami, ker so se jima krivenčile na smeh. In najbolj smešno se jima je zdelo, da se smejeta oba . . .

Za njima se je pa prestopal spoštovanja vredni Leon Pravica, ki je bil od vseh treh

kočljivih zadevah in da ohrani stik z ljudstvom . . .

Listnica uredništva.

V septembru se začne nov letnik »Ilustriranega Glasnika«. Vsled želje odličnih naročni-

kov smo se odločili, da list izpremenimo v družinski list. Vsaka številka bo imela odslej 24 strani. Izhajal bo list v priročajnejši obliki, da se bo koncem leta lahko dalo vezati v knjigo, ki bo tako trajna in bogata zakladnica za naše slovenske družine. Zato nam pa vsi naročniki ostanite zvesti in še novih pridobite. Natančnejše poročilo o novi uredbi lista prinesemo prihodnjič. Dotlej pa, spoštovani čitatelji, nabirajte naročnikov! Vsaj enega naj vsak pridobi!

Naš list mora v vse slovenske družine!

Razno.

Ne more v službo. Grof Nadjamski dá sledeči oglas v časnik: »Iščem spremljevalca na potovanje. Poglavitni pogoji: kristjan, nemščine, francoščine in italijanščine popolnoma zmožen.« Jona Vijolica gre takoj h grofu. Grof ga praša: »Želite?« — Vijolica: »Bral sem oglas, da rabite za potovanje spremljevalca.« — Grof začuden pogleda njegov judovski nos in ga praša: »Ali ste kristjan?« — »Ne,« pravi, »jud sem ga.« — »Ali govorite francoski in angleški?« — »Na-a, teh dveh jezikov pa ne bom znal.« — »Ali govorite italijanski?« — »Ga pa kar nič ne znam.« — »Grom in strela,« se grof razjezi, »kaj pa potemtakem tu hočete?« — Jona Vijolica pa

ske pečenke. Enkrat se je skorajžil in šel v gostilno. Pri oknu je sedel gospod in jedel svinjsko pečenko. Rožincvet sede k isti mizi pa naroči: »Natakar, meni tudi svinjsko pečenko.« S poželjivostjo ogleduje soseda pri mizi, kako zavživa slastno jed. Kar naenkrat se pa stemni nebo, huda ura se bliža. Abrahama začne vest peči, da si je kot jud naročil svinjsko pečenko. In, ko mu je natakar ravno stregel s svinjino, se je zabliskalo in tako strašno zažrmelo, da je Rožincvet ves preplašen pečenko zavrnil, se proti nebu ozrl in zaklical: »No, no, saj je še ne jem!«

Nisem pravi. Neki gospod sliši po cesti grede besede: »Ubogi slepec prosi za božji dar.« Takoj poseže v žep in pravi: »Náte 20 vinarjev,« in gre naprej. Slepec pa zakliče: »Slišite, gospod, zmotili ste se, to je le 10 vinarjev!« — Gospod pa se razsrdi: »Potepuh, goljuf, saj še slep ni!« — »Ne,« pravi berač. »Oprostite, danes sem samo za namestnika, pravi slepec, ki danes namesto njega prosim, je tamle v Kinu in gleda predstavo.«

Zaradi varnosti. Jaka Previden gre čez cesto, pa ga naenkrat avtomobil podere in povozí. Ko je bil avto že čezenj, nenadoma, seveda nekoliko kesno, zakliče šofer: »Pozor!« — Tedaj pa dvigne preplašeni Jaka glavo in v strahu praša: »Kaj pa je? Ali nameravate morebiti še enkrat nazaj peljati?«

dnu posode, strupena snov, ki škoduje človeku na umu.« — Pivec se reži: »O, saj gošče pa nikoli ne popijem.«

Domače stvari.

Črve spraviš iz češenj in češpelj, če češnjam, oziroma češpljam peclje potrgaš, nato jih pa v okisano vodo deneš. Že po par minutah boš zapazil, kako črvi lezejo iz lukenj pri pecljih in vrh vode plavajo.

Kumarina solata. Kumare olupí, posoli, zreži vanje čebulo, pokrij in pusti, da par ur poleže, potem iztisni in vmešaj vročega krompirja, popopraj in deni olja in kisa. Kjer ni olja, zadostuje malo hrena.

Poper mora biti na surovih kumarah, ker segreje želodec in ubrani mrzlico. Po surovih kumarah ne kaže, da bi se napil mrzle vode ali pive. Najboljša je dobra črna kava...

Kuhana kumarina solata pa ne škoduje nikomur: Kumarco olupí in kuhaj pol ure, ohlajeno razreži in posoli in nakapaj s kisom, vzemi surov rumenjaki, zmešaj z gorčico in primešaj kumaram.

Kuhana solata. Onim, ki imajo slab želodec in zobovje, ugaia kuhana solata bolj od surove, nekatere vrste solate so kuhane še boljše. Zeleno listje, trd radič, kar gre v vrhe, se porabi lažje kuhano. Kuhana solata se uživa za silo tudi lažje nezabeljena, ko nam ne gre surova brez priboljška zabele, dasi zatrjujejo pristni rastlinojedi, da se mora jesti solata kar sama na sebi, neosoljena in nezabeljena (mogoče celo neoprana!) Endivijo uživajo Angleži in Francozi radi dušeno, je res trda in pri nas si pomoremo s tem, da denemo nanjo vročega krompirja, pokrijemo skledo in pustimo, da se solata v sopari omeha. Kakor endivija, se duši lahko vsaka druga solata.

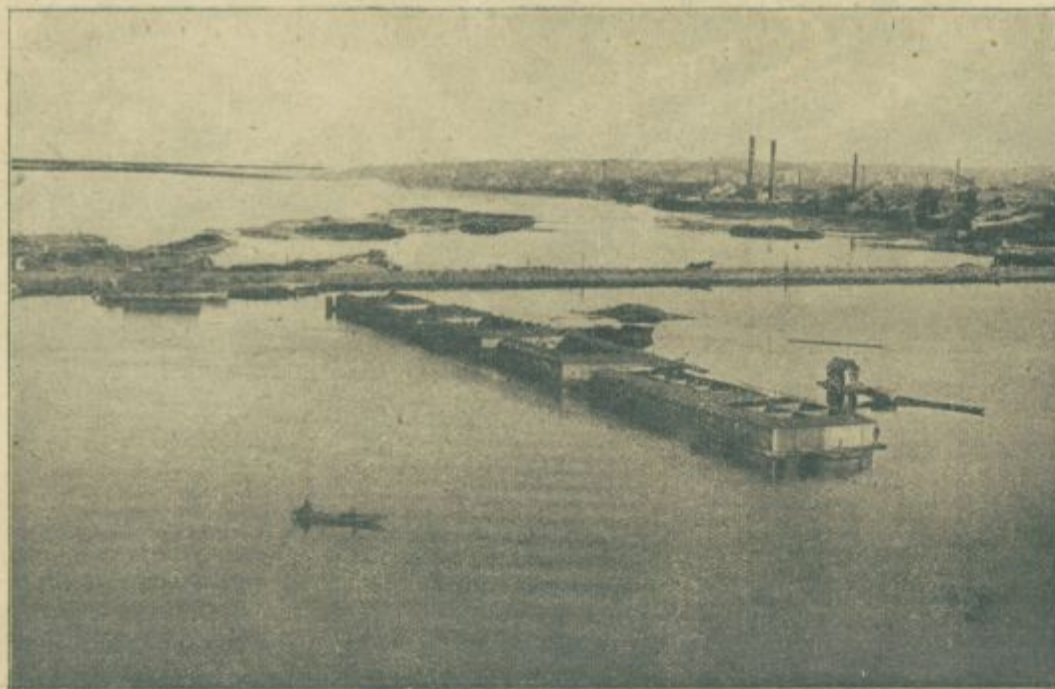
Nakaj navodil: Lepo oprano solato zloži po dolgem v lončeni pekači, posoli, zreži nanjo par nohtov česnja in malo surovega masla in pari v pečici. Ali pa: zreži solato, razbeli malo olja in solato vanj vrzi, posoli in pari do mehkega. Taka solata je slastna in močna, je pa jako draga, ker jo pride od velikega kupa komaj par žlic. Bolj izdaten je sledeči način, kjer se prihrani zabela:

Oprano solato razreži, kuhaj na slanjem kropu do mehkega, potem odlij malo kropa, naredi na njem podmet in kuhaj še par minut.

Solatinih odganjkov in vrhov ne meči proč, če ne pridejo živini v prid, jih razreži, kuhaj na slanjem kropu, podmeti in potrosi s peteršiljem in kumino.

Solata, polna mrzle vode, ne vzame zabele prav nase. Stresi jo v čist prtí in pretresi malo ali iztisni solato z roko in pusti, da postane; vzavna se zopet sama. Solato narediš lahko namešano iz različnih zelišč, narežeš lahko vanjo ostankov govedine ali svinjskega mesa, bolj ko je šarasta solata, tembolj je tečna.

Namesto druge zabele se dene lahko k ločikini, fižolovi in krompirjevi solati malo namočenega in na drobno zrezanega slanika.

Iz Ukrajine: Most čez reko Dnjepr v Jekaterinoslavu.

prijazno odgovori: »Gospod grof, naj se ne jeze, jaz sem prišel le praviti, da te službe ne bom mogel prevzeti!«

Različni vzroki — isti učinek. Tomažu Razumnemu razkazuje zdravnik norišnico. V neki celici sedi možak, ki ima otroške punčke v rokah in jih poljublja. Tomaž pravi: »Povejte no, gospod doktor, zakaj je mož znorel?« — »Nevesto je imel, ki jo je zelo prsrčno ljubil, pa se mu je izneverila, ga zapustila in drugega vzela, pa se mu je zmešalo.« — Nato sta dalje ogledovala in prišla k celici, kjer je bil zaprt mož, ki je take počel in razbijal, da bi človek mislil, da bo vsak čas sodnji dan. »Za božjo voljo,« pravi Tomaž, »od česa je pa ta znorel?« — »Vidite,« odvrne zdravnik, »ta je pa tisti, ki se je nevesta zaradi njega prvemu izneverila in ga zapustila.«

Česar ne smeš, pusti. Judom je najstrožje prepovedano jesti svinjsko meso. Pa so se Abrahamu Rožnemucvetu vendar kar sline cedile, kedar je slišal n. pr. dehteče ime svinj-

Premeten. Mihotnik, ki si je izvil nogo, leži v postelji in stoče. Stari selski zdravnik maje z glavo: »Slabo, slabo! Treba je, gospodinja, da devate pridno obkladke. Imate kaj slanine? Pa je prinesite kos — tako za dve kili.«

Kmetica teče v sušilnico in prinese lep kos slanine. Boječe vpraša: »Bo dovolj?« — Precej veliko nogo ima.

»Za zdaj bo že,« — pravi zdravnik, zbaše slanino v torbico in položi 19 kron (po maksimalni ceni) na mizo, — »le namakajte pridno krpe v vodo in ovijajte nogo.«

Pri instrukciji. Korporal uči vojaške spodobnega obnašanja na ulici. Vpraša Anžona: »Kaj boš naredil, če naletiš na ulici na pijanega vojaka?« — Anžon: »Vprašal ga bom, kje se je napil in pojdem tja.«

Predavatelj hoče prepričati poslušalce o škodljivosti piva. Vpraša pivca, ki služi v pivovarni: »Koliko piva dobivate na dan?« — »Štiri litre,« — mu pove zalit možak. »Ali na veste, da se nahaja v gošči, ki se sesede na

<p>Framydol</p> <p>je sredstvo, ki pomlaja rast las, tako da rdeči, svetli in osi veli lasje in brada dobijo trajno temno barvo. Ena steklenica s poštno vred K 3-25, po povzetju stane 45 vin. več.</p>	
	<p>Rydyol</p> <p>je rožna voda, ki blede lica naredi nežno rdeča. Učinkuje čudovito! — Ena steklenica s poštno K 2-45, povzetje 55 vin. več.</p>
<p>Naroča se pri: JAN GROLICH, drogerija „Engel“, BRNO št. 365, Moravsko.</p>	